

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 11. marts 2020

Sag BS-33797/2019-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Jesper Ravn, beskikket)

mod

B
(advokat Anders Ørgaard, beskikket)

og

C
(advokat Casper Andreasen)

og

Aller Media A/S
(advokat Martin Dahl Pedersen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Lyngby den 23. marts 2018 (BS 160-233/2017) og af Østre Landsrets 4. afdeling den 21. februar 2019 (BS-12120/2018-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Michael Reklings, Hanne Schmidt, Lars Hjortnæs og Jørgen Steen Sørensen.

Påstande

Appellanten, A, har nedlagt påstand om, at de indstævnte, B, C og Aller Media A/S, solidarisk, subsidiært hver for sig, skal betale 75.000 kr. med procesrente fra sagens anlæg.

B, C og Aller Media har påstået stadfæstelse. I det indbyrdes forhold har de gentaget deres påstande for landsretten.

Supplerende sagsfremstilling

Som anført i byrettens dom blev Aller Media A/S ved Østre Landsrets dom af 14. februar 2017 idømt 50 dagbøder på hver 200.000 kr., i alt 10 mio. kr.

Som ligeledes anført blev B ved Retten i Glostrups dom af 24. november 2016 – der blev stadfæstet ved Østre Landsrets dom af 8. august 2017 – idømt fængsel i 1 år og 6 måneder. Ved samme dom blev C idømt fængsel i 1 år og 3 måneder. Sidstnævnte straf var delvist betinget.

Om B hedder det i Retten i Glostrups dom bl.a.:

”Retten har ved straffens udmåling lagt vægt på omfanget og karakteren af de strafbare forhold, herunder at forholdet har strakt sig over en periode på 3 ½ år, at tiltalte ved sin adfærd groft har forbrudt sig mod den tillid, samfundet skal have til håndtering af systemer til registrering af betalingskort, og at den af tiltalte anvendte metode har medført, at tiltalte udsatte en række andre ansatte for en ikke ubetydelig risiko for at blive genstand for en undersøgelse.

Retten har endvidere lagt vægt på, at hensynet bag indgåelsen af aftalen med SE og HØR var at tjene penge på at levere oplysninger uden samfundsmæssig værdi, der alene skulle bruges til ren underholdning, og at tiltalte i perioden – hovedsageligt uden om skattevæsenet – har fået udbetalt ikke under 365.503 kr. Retten har endelig lagt vægt på, at det strafbare forhold har karakter af systematisk overvågning af en lang række offentligt kendte personers færden, og at det, uanset om oplysningerne er anvendt og offentliggjort, har medført en betydelig krænkelse af disse personer.”

Om C hedder det i dommen bl.a.:

”Retten har ved straffens udmåling lagt vægt på grovheden og karakteren af det begåede forhold, herunder at tiltalte var den, der i 2008 som chefredaktør indgik aftalen med B om, at SE og HØR ville betale B et fast månedligt beløb for til gengæld løbende og systematisk at levere oplysninger om offentligt kendte personer, at aftalen indebar en systematisk overvågning af en lang række offentligt kendte personers færden og dermed en betydelig krænkelse af disse personer og et brud på den grundlæggende tillid, offentligheden må have til håndteringen af private personers betalingsoplysninger.

Retten har endvidere i skærpende retning lagt vægt på, at hensynet bag indgåelsen af aftalen efter tiltaltes egen forklaring var at sikre, at B solgte sine oplysninger til SE og HØR frem for til andre og på den måde få oplysninger om offentligt kendte personer, der kunne anvendes til historier i bladet og dermed bidrage til bladets indtjening.”

Retsgrundlag

Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, har følgende ordlyd:

”§ 26. Den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.”

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 228 af 23. maj 1984 om erstatningsansvar. Det fremgår af forarbejderne til loven (Folketingstidende 1983-84, 2. samling, tillæg A, sp. 123), at bestemmelsen – sammen med andre bestemmelser i loven – erstattede § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven.

Den sidstnævnte bestemmelse var bl.a. ændret ved lov nr. 89 af 29. marts 1972. Det fremgår af lovens forarbejder (Folketingstidende 1971-72, tillæg A, sp. 552 og 560), at ændringen byggede på Straffelovrådets betænkning nr. 601/1971 om privatlivets fred. I denne betænkning anføres om begrebet ”tort” bl.a. (s. 65):

”’Tort’ er krænkelse af selv- og æresfølelsen, d.v.s. en persons opfattelse af eget værd og omdømme. Krænkelsesformen kan være sigtelser og ringeagtsytringer (injurier), fredskrænkelser, f.eks. brud på brevhemmeligheden, offentlig meddelelse om privatlivet tilhørende forhold eller frihedskrænkelser, herunder kønsfrihedsforbrydelser.”

Erstatningsansvarslovens § 26 er efterfølgende ændret flere gange, bl.a. ved lov nr. 349 af 23. maj 1997. Ved ændringen blev der indsat en ny bestemmelse i stk. 2 (nu stk. 3). Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden – selv om der ikke er lidt tort – betale den forurettede godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed.

I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende, 1996-97, 1. samling, tillæg A, s. 3172-3174):

”4. Godtgørelse for ikke økonomisk skade

4.1. Gældende ret

Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, at den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, skal betale den forurettede godtgørelse for tort.

Begrebet "tort" og dermed bestemmelsens rækkevidde er navnlig fastlagt ved nogle højesteretsdomme. Retstilstanden kan herefter sammenfattes på den måde, at godtgørelse for tort selv i alvorlige voldssager kun kan tilkendes, hvis volden er begået under sådanne for ofret særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at de er egnede til at krænke vedkommendes selv- og æresfølelse.

Alvorlig vold eller trusler om vold kan derfor ikke i sig selv begrunde, at der tilkendes ofret en godtgørelse for tort, heller ikke i tilfælde, hvor overgrebet har medført en forståelig og belastende følelse af utryghed, angst og mindreværd.

...

Den gældende retstilstand bygger på princippet om, at godtgørelse for ikke-økonomisk skade kun bør tilkendes, hvor der er et ganske særligt behov herfor, og hvor der endvidere kan opstilles visse objektive kriterier som f.eks., at der er opstået varig helbredsskade, eller at en forbrydelse er begået på en sådan måde, at der heri ligger en særlig krænkelse af ofrets selvfølelse. Dette princip er bl.a. med til at undgå vilkårlighed i retsanvendelsen.

4.2. Justitsministeriets overvejelser

Psykiske følger som utryghed, angst og lignende kan opstå som følge af mange typer af forbrydelser og vil have forskellig intensitet bl.a. afhængig af offerets individuelle psykiske ressourcer og sociale kontaktnet. F.eks. kan der hos personer, der har været udsat for vold, røveri, indbrudstyveri, hærværk, overtrædelser af polititilhold, eller der måske "blot" har været vidne til, at andre udsættes for vold, opstå forskellige grader af utryghed eller angst.

En ændring af retstilstanden vedrørende godtgørelse for tort vil derfor kunne få ganske vidtrækkende følger. Samtidig vil selv mindre ændringer kunne medføre væsentlige udgifter for det offentlige ikke mindst på grund af reglerne i offererstatningsloven, som indebærer, at staten dækker bl.a. krav på godtgørelse for tort til ofre for overtrædelser af straffeloven.

Der har imidlertid været rejst kritik af den meget begrænsede adgang til at yde torterstatning. Der er samtidig grænsetilfælde, f.eks. særligt grove voldsforbrydelser, jf. de ovennævnte eksempler, hvor det kan forekomme rimeligt, at der åbnes en adgang til, at ofre i videre omfang end i dag kan tilbydes en økonomisk godtgørelse for den angst og psykiske belastning, der har været forbundet med at være offer for forbrydelsen.

Med henblik på at tilvejebringe en begrænset øget mulighed for at tilkende en godtgørelse for ikke-økonomisk skade ved særlig grove forbrydelser foreslås det, at der indsættes et nyt stk. 2 i erstatningsansvarslovens § 26.

Den nye bestemmelse skal omfatte særlige grænsetilfælde, hvor der hidtil ikke er ydet godtgørelse for tort i medfør af stk. 1.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det navnlig i forbindelse med kriminalitet rettet mod en andens frihed eller person, at det kan forekomme rimeligt, at der åbnes mulighed for i videre omfang end hidtil at yde en godtgørelse også for ikke-økonomisk skade. Godtgørelse skal ydes i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke ofrets selv- eller æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Det er derfor en betingelse efter den foreslåede bestemmelse, at krænkelsen er sket ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens frihed eller person.

Der foreslås ikke en udvidelse af adgangen til at tilkende godtgørelse for ikke-økonomisk skade i forbindelse med angreb mod en persons fred eller ære i øvrigt."

Ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 blev der i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, indsat en særlig bestemmelse, som – i tilfælde, hvor der foreligger tort som nævnt i stk. 1 – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse i forbindelse med overtrædelse af straffelovens kapitel 23 og 24 om forbrydelser i familieforhold og seksualforbrydelser. I lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende 2000-01, tillæg A, lovforslag L 143, s. 3521):

"4.1.9. Tortgodtgørelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. "Tort" er navnlig en krænkelse af selv- og æresfølelsen, dvs. en persons opfattelse af eget værd og om-dømme. ..."

Erstatningsansvarslovens § 26 er senest ændret ved lov nr. 1719 af 27. december 2018. Ændringen – der trådte i kraft den 1. januar 2019 – havde til formål at forhøje niveauet for godtgørelse for tort i forbindelse med overtrædelse af en række bestemmelser i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. I

lovforslagets almindelige bemærkninger anføres bl.a. (Folketingstidende 2018-19, 1. samling, tillæg A, lovforslag L 20, s. 38):

"2.14.1. Gældende ret

...

2.14.1.2. Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er en videreførelse af den dagældende regel i § 15, stk. 1, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven, jf. herved § 2 i lov nr. 89 af 29. marts 1972. Efter den dagældende § 15, stk. 2, i ikrafttrædelsesloven skulle godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ikrafttrædelseslovens § 15, stk. 2, blev ikke medtaget i erstatningsansvarsloven, men det fremgår af lovforslaget, at der ikke er tilsigtet nogen ændring med hensyn til udmåling af godtgørelsen. Godtgørelsen skal således fortsat fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, jf. lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984 om erstatningsansvar, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, sp. 123.

For at der kan tilkendes en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal der foreligge en retsstridig krænkelse. For at en krænkelse er retsstridig, skal der foreligge en culpøs krænkelse af en vis grovhed."

Anbringender

A har supplerende anført bl.a., at han har været udsat for løbende og systematisk overvågning. Dette blev fastslået i straffesagerne mod de indstævnte, og der er ikke grundlag for en anden vurdering i forhold til ham personligt. Det er også udtryk for en sådan overvågning, at han fra efteråret 2008 har stået på en liste over kendte personer, hvis kreditkortoplysninger kunne hackes.

Det er bevist, at B 10-11 gange har hacket oplysninger om hans kreditkorttransaktioner og videregivet dem til Se og Hør. Der er imidlertid grund til at tro, at det er sket endnu flere gange, også fordi aktindsigten hos politiet har vist sig ikke at være fyldestgørende. Det må påhvile de indstævnte at godtgøre, at dette ikke er tilfældet.

Overvågningen udgør en alvorlig krænkelse af hans privatliv. Se og Hør benyttede efter forgodtbefindende oplysningerne til at skrive artikler, der muligvis

kunne skade hans politiske virke eller forholdet til hans familie. Det kan i den forbindelse lægges til grund, at Se og Hør i en artikel i juli 2008 anvendte en oplysning om en transaktion den 26. maj 2008 på et diskotek i Berlin.

Overvågningen er sket med henblik på økonomisk vinding for Se og Hør, og dette må indgå med betydelig vægt ved vurderingen af krænkelsens karakter og godtgørelsens størrelse. Krænkelsens karakter og alvor understreges af, at det i forarbejderne til lov nr. 1719 af 27. december 2018 er tilkendegivet, at der skal ske en tredobling af godtgørelsesniveauet for freds- og ærekrænkelser. Sagen er den første om udmåling af godtgørelse for digital krænkelse i form af hacking og systematisk overvågning, og der er ikke grundlag for at fastsætte godtgørelsen til mindre end 75.000 kr.

B har supplerende anført bl.a., at de kreditkorttransaktioner vedrørende A, som han har indhentet og videregivet oplysninger om, alle vedrører dagligdags forhold som f.eks. betaling for ferie, café- og restaurantbesøg og i stormagasiner.

Disse oplysninger kan ikke begrunde krav på tortgodtgørelse. Det ville kræve en betydelig ideel skade, og det er der ikke tale om. En bruger af kreditkort kan i øvrigt ikke have berettiget forventning om, at ingen har adgang til oplysninger om den pågældendes transaktioner. Det vil en række personer nødvendigvis have, og det forhold, at en enkelt person uberettiget ser disse transaktioner, er ikke en ydmygelse, der berettiger til godtgørelse.

A er heller ikke i øvrigt blevet overvåget på en sådan måde, at det berettiger ham til godtgørelse. Der kan ikke sættes lighedstegn mellem det samlede gerningsindhold i straffesagen – hvor Retten i Glostrup fandt, at der var sket systematisk overvågning – og den indhentning af oplysninger, der konkret er sket i forhold til A. Der er ikke grundlag for at vende bevisbyrden om, da de indstævnte ikke har mulighed for at bevise, at de ikke har overvåget A i videre omfang end fastslået.

Langt de fleste oplysninger, som han har videregivet til Se og Hør, er ikke blevet brugt til noget. A optræder kun i en enkelt artikel, hvor én sætning er baseret på kreditkortoplysninger. Denne sætning har højst haft minimal betydning og kan ikke medføre krav på tortgodtgørelse. Indholdet af artiklen kan heller ikke i øvrigt begrunde godtgørelse.

As krav på 75.000 kr. er urimeligt højt. Niveauet for tortgodtgørelse ligger i praksis i størrelsesordenen 10-20.000 kr.

C har supplerende anført bl.a., at tilkendelse af tortgodtgørelse forudsætter en retsstridig krænkelse af en persons selv- og æresfølelse. Det er ydmygelsen, der begrundes kravet. Den blotte mulighed for, at uvedkommende kunne se As kreditkorttransaktioner, indebærer ikke nogen ydmygelse eller tab af anseelse eller

selvfølelse. Der er tale om hverdagsagtige transaktioner, som med undtagelse af rejser bestilt på internettet er foretaget i det offentlige rum.

Der har ikke i forhold til A fundet nogen løbende og systematisk overvågning sted. Det er i den forbindelse uden betydning, at enkelte personer på Se og Hør kunne få oplysninger om transaktionshistorikken, når det faktisk kun er sket få gange. Der var ingen automatisk overvågning af brugen af kreditkort.

Han har aldrig selv modtaget oplysninger om kreditkorttransaktioner, og han stoppede i øvrigt på Se og Hør i december 2008. De oplysninger om As kreditkorttransaktioner, der er tilgængelige for Se og Hør, har ikke i hans tid ført til artikler, bortset fra oplysningen om et diskoteksbesøg i Berlin. Denne oplysning havde ingen betydning for artiklens tilblivelse.

En eventuel tortgodtgørelse skal udmåles til et væsentligt lavere beløb end påstået af A. Ved udmålingen skal der bl.a. sammenlignes med, hvad personer, der har været udsat for seksuelle krænkelse, injurier og andre fredskrænkelser som f.eks. stalking og hacking, har fået tilkendt. Lovændringen i 2018 trådte i kraft den 1. januar 2019 og er ikke relevant for sagen.

Aller Media A/S har supplerende anført bl.a., at A ikke har bevist, at hackingen og videregivelsen af hans kreditkortoplysninger har medført ydmygelse, skadevirkning eller krænkelse af selv- og æresfølelse. Tortgodtgørelse ville kræve, at ydmygende oplysninger om ham var blevet videregivet og udbredt, og det er ikke sket.

Der er ikke grundlag for at antage, at der er sket hacking og videregivelse af oplysninger om As kreditkorttransaktioner i videre omfang, end det er kommet frem. Sagen har verseret siden 2014 og været gennem omfattende behandling først i det strafferetlige og nu det civilretlige system. Undervejs har A to gange fået aktindsigt hos politiet. Selv om der måtte foreligge en enkelt yderligere videregivelse af transaktionsoplysninger, ville det ikke gøre nogen forskel.

Aller Media er ikke rette skadevolder efter erstatningsansvarslovens § 26. Ledelsen i Aller Media var ikke – og burde heller ikke have været – vidende om Bs handlinger. A har henvist til Se og Hørs artikel af 3. juli 2008, men den indeholder ikke oplysninger, der krænker hans privatliv. Desuden har Pressenævnet ved kendelse af 28. oktober 2008 fundet, at Se og Hør ikke overtrådte god pressekik, da bladet bragte artiklen. Artiklen var i øvrigt bygget op om oplysninger, som Se og Hør i forvejen havde fra andre kilder.

Godtgørelseskravet er fortsat urimeligt højt. Praksis viser, at godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, som udgangspunkt fastsættes i et meget lavere niveau.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Sagen angår, om B, C og Aller Media A/S skal betale A godtgørelse for tort.

Sagen er en del af et sagskompleks, der udspringer af, at B i en periode fra 24. juni 2008 til 31. december 2011 efter aftale og mod betaling videreformidlede oplysninger om ca. 900 kreditkorttransaktioner til Se og Hør. Ved tidligere pådømte straffesager er Aller Media i den forbindelse straffet med bøder på i alt 10 mio. kr., mens B og C er straffet med fængsel i henholdsvis 1 år og 6 måneder og 1 år og 3 måneder.

De faktiske omstændigheder

Det må lægges til grund, at B i en periode fra juni 2008 til september 2009 i 10-11 tilfælde skaffede sig adgang til oplysninger om As kreditkorttransaktioner – herunder om tidspunkt, beløb og i nogle tilfælde sted – og videregav disse oplysninger til Se og Hør. Transaktionerne vedrørte bl.a. betaling på hoteller og i restauranter, bestilling af rejsebilletter og køb i stormagasiner.

Det må endvidere lægges til grund, at Se og Hør har anvendt en af disse oplysninger i en artikel fra juli 2008, hvor det bl.a. fremgik, at A havde været på et bestemt diskotek i Berlin.

Endelig må det lægges til grund, at A i en periode fra november 2008 til februar 2009 har stået på en liste, som B sendte til Se og Hør med navne på en række offentligt kendte personer.

Godtgørelse for tort

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er det en betingelse for godtgørelse for tort, at der foreligger en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person.

Højesteret finder, at A under de anførte samlede omstændigheder har været udsat for grove retsstridige krænkelse af sit privatliv i form af overvågning af sine kreditkorttransaktioner – og dermed i en vis udstrækning af sin færden. Spørgsmålet er, om disse krænkelse har påført A en tort.

Anvendelsesområdet for erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, fremgår bl.a. af forarbejderne til loven og senere ændringer og af forarbejderne til den tidligere bestemmelse i § 15 i ikrafttrædelsesloven til straffeloven. I disse forarbejder anføres bl.a., at tort forudsætter en culpøs krænkelse af en vis grovhed, og at krænkelsen skal angå den pågældendes selv- og æresfølelse, dvs. vedkommendes opfattelse af eget værd og omdømme. For visse typer af krænkelse er det i forarbejderne mere præcist angivet, hvad der skal til for, at der foreligger tort,

og disse angivelser kan bidrage til fastlæggelse af bestemmelsens anvendelsesområde også for så vidt angår andre krænkelse. Om vold fremgår det f.eks. af lovændringen i 1997, at der kun foreligger tort, hvis den er begået under særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder.

Krænkelserne i den foreliggende sag består i, at A i en periode har stået på en liste, som B sendte til Se og Hør med navne på en række offentligt kendte personer, at B i et antal tilfælde har skaffet sig adgang til oplysninger om As kreditkorttransaktioner og videregivet oplysningerne til Se og Hør, og at Se og Hør har anvendt en af disse oplysninger i en artikel. Oplysningerne om de pågældende transaktioner afslører ikke personfølsomme forhold.

Uanset at A som anført har været udsat for grove retsstridige krænkelse, finder Højesteret, at disse krænkelse efter deres karakter og omfang ikke er egnet til at påvirke hans selv- og æresfølelse. Det bemærkes i den forbindelse, at sagen adskiller sig fra Højesterets dom af 2. marts 2020 (BS-27412/2019) – hvor der blev tilkendt godtgørelse for tort – bl.a. ved, at der i den sag var tale om en arbejdsgivers konstante videoovervågning af og løbende kontrol med, at en underordnet ansat udførte sit arbejde korrekt.

Som følge heraf tiltræder Højesteret, at A ikke er berettiget til godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Konklusion

Højesteret stadfæster herefter dommen.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 50.000 kr. til C og 40.000 kr. til Aller Media A/S.

I øvrigt skal ingen parter betale sagsomkostninger for Højesteret til nogen anden part eller til statskassen.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.